

Verzinspel Vertaaldagen 2015

Astrid Huisman

1. Welke Nederlandse auteur liet op de flaptekst van zijn bundel 'Marius wil niet in Joegoslavië wonen (1970)' een door hem verzonden citaat uit De Telegraaf opnemen van columnist Jacques Gans?

- A. Karel van het Reve
- B. Remco Campert

[het juiste antwoord is A Karel van het Reve]

2. Onder welk pseudoniem schreef Van het Reve scherpzinnige columns die in 1977/1978 als serie verschenen in het Cultureel Supplement van NRC Handelsblad?

- A. Jan Wieringa
- B. Henk Broekhuis

[het juiste antwoord is B Henk Broekhuis]

3. Welke Nederlandse auteur verzond dat hij een zoontje had dat op vijfjarige leeftijd overleed en verwerkte dit thema in zijn werk?

- A. J.M.A. Biesheuvel
- B. Boudewijn Büch

[het juiste antwoord is B Boudewijn Büch]

4. Büch beweerde ook dat zijn vader een gevluchte, in het toenmalige Duitse Danzig geboren, Poolse of Duitse jood was die als piloot bij de RAF zijn eigen geboortestad moest bombarderen. Volgens dit verhaal werd in het gezin Büch alleen Duits gesproken, en pleegde zijn door zijn oorlogservaringen getraumatiseerde vader zelfmoord. In werkelijkheid stier zijn vader aan een hartaanval. Wat deed de vader van Boudewijn Büch in werkelijkheid voor de kost?

- A. Hij was gemeenteambtenaar
- B. Hij was psychiater

[het juiste antwoord is A gemeenteambtenaar]

5. Welke Amerikaanse auteur schreef 'Het verzonnen meisje'?

- A. Jack Kerouac
- B. John Irving

[het juiste antwoord is B John Irving]

6. Wat is het voornaamste thema van die roman?

- A. Abortus
- B. Worstelen

[het juiste antwoord is B Worstelen]

7. Schrijver en filoloog J.R.R. Tolkien verzoon van jongs af aan talen. Het Quenya en het Sindarijns zijn de bekendste daarvan. Het zijn kunsttalen, compleet met een eigen schrift, grammatica en substantiële woordenschat, geïnspireerd op het Fins, Welsh en het Grieks. Door welke wezens werden het Quenya en het Sindarijns gesproken?

- A. Elfen
- B. Orks

[het juiste antwoord is A Elfen]

8. Hoe heette het schrift waarin deze talen werden geschreven?

- A. Mordor
- B. Tengwar

[het juiste antwoord is B Tengwar]

9. Welke Ierse zangeres zong in deze verzonnen Elfentalen?

- A. Enya
- B. Sinead O'Connor

[het juiste antwoord is A Enya]

10. In het kinderboek Pluk van de Petteflet van Annie M.G. Schmidt komen meerdere personages voor met gekke namen als Langhors, de Flattekat, De Lispeltuut en de Krullebaar. Stel je eens voor dat je deze klassieker in het Engels zou moeten vertalen. Dan zul je al je creativiteit moeten aanspreken.

Collega David Colmer durfde dit aan, en zijn vertaling Tow-Truck Pluk is een juweeltje. David heeft niet voor niets al heel wat vertaalprijzen op zijn naam staan. In Pluk van de Petteflet komen we ook de heen-en-weer wolf tegen, een veerman in de gedaante van een wolf. Om hem te roepen voor een overtocht moet je driemaal fluiten. Omdat iedereen vanwege zijn naam denkt dat hij een weerwolf is, komt er nooit iemand op zijn pontje. Welke naam heeft David Colmer voor de heen-en-weer wolf verzonnen?

- A. Tell me where-wolf
- B. Take me anywhere-wolf

[het juiste antwoord is A Tell me where-wolf]

11. Nu een vraag die meteen een klein eerbetoon is aan collega Frans Denissen. Frans werd in 2012 onderscheiden met de Martinus Nijhoff Vertaalprijs voor zijn vertalingen van Italiaanse literatuur. Frans heeft ooit lesgegeven op de toenmalige Lessius Hogeschool in Antwerpen, tegenwoordig onderdeel van de KU Leuven. Ik was een van zijn studenten. Ook hebben talloze beginnende vertalers onder zijn geduldige begeleiding hun eerste stappen op het literaire pad gezet. Een voorbeeld uit die tijd: In de Cubaanse roman *Gallego* van Miguel Barnet, de debuutvertaling van Chris Van De Poel, kwam een barbierszaak voor met de typische lichtreclame die door de auteur met een woord van eigen vinding 'la bomba de colores' werd genoemd. Dit vanwege de driekleurige ronddraaiende cilindervorm, een expressieve, grappige omschrijving voor wat vandaag de dag de *poste de barbero* (*giratorio*) of in de volksmond ook wel eens *caramelo* wordt genoemd. De *barber's pole* in het Engels, door Van Dale vakkundig en nuancerijk vertaald als 'gestreepte paal buiten kapperszaak'. Chris pijnigde haar hersens maar kwam niet tot een goede vertaling. Met welke prachtige vondst kwam Frans op de proppen?

- A. Lichtsigaar
- B. Zuurstoklamp

[het juiste antwoord is A Lichtsigaar]

12. Deze vondst sneuvelde helaas op de redactie van de uitgeverij. Door welke ietwat slappe vertaling is de 'lichtsigaar' uiteindelijk vervangen?

- A. Gestreepte lamp
- B. Reclameverlichting

[het juiste antwoord is B Reclameverlichting]

13. Tot zover de geslaagde verzinsels. Helaas gaat het bij het vertalen van realia of idiomatische uitdrukkingen ook nogal eens mis. Het zal ons allemaal weleens overkomen zijn. Een voorbeeld uit een anekdote die Cees Nooteboom bij een boekpremière in Berlijn vertelde: In De Aanslag van Harry

Mulisch wordt een Joods kind opgepakt door de Duitse SD. Hoe vertaalde de Amerikaanse vertaler SD?

- A. Sheriff's Department
- B. Social Democrats

[het juiste antwoord is B Social Democrats]

14. In zijn vertaling *Humboldts Nalatenschap (Humboldt's Gift)* van Saul Bellow (Agathon, 1977, in 2011 opnieuw vertaald door Sjaak Commandeur voor de Bezige Bij) vertaalde Wim Gijsen de zin "You sometimes see that shade of purple in artichoke hearts" met

- A. 'Je ziet die kleur purper soms bij hartpatiënten'.
- B. 'Je ziet die kleur purper soms bij aardpeerknollen.'

[het juiste antwoord is A Je ziet die kleur purper soms bij hartpatiënten]

15. Misschien herinneren jullie je nog dat er verleden jaar in het Taboospel al wat voorbeelden van het creatieve vertaalwerk van Pé Hawinkels aan bod zijn gekomen. Ik zal mij dit jaar beperken tot 1 voorbeeld, dat in dit Verzinspel niet mag ontbreken. In de tijd van Hawinkels werd creatief vertalen aangespoord en Hawinkels maakte zinnen vaak leuker of mooier. In Thomas Manns *Der Zauberberg* komt na de eerste drie à vierhonderd pagina's een aards reactionaire jezuïet ten tonele als tegenhanger van de Verlichtingsdenker Settembrini. Er volgen ellenlange twistgesprekken tussen deze twee. Hawinkels legt de jezuïet, die zich opwindt tijdens de discussie, tot twee keer toe de woorden 'Leuk hé' in de mond terwijl dat er in het Duits niet staat. Een mooi voorbeeld van een verzinsel dus. Wat stond er wel bij Mann?

- A. Er stond Zaubertoll
- B. Er stond niets

[het juiste antwoord is B Er stond niets]

16. Hoe heette de jezuïet die in de Nederlandse vertaling 'Leuk hè' zei?

- A. Leo Nafta
- B. Hans Castorp

[het juiste antwoord is A Leo Nafta]

Dan gooien we het nu over de Japanse boeg. Een van de sprekers van vandaag, Luk Van Haute, wees me op het bestaan van Engelse ‘leenwoorden’ in het Japans. De leenwoorden zijn eigenlijk niet echt geleend, maar door de Japanners uitgevonden (of in een andere betekenis gebruikt of afgekort of verbasterd). Hierdoor wordt de betekenis onduidelijk of misleidend.

In dit leenproces wordt het Engels aangepast aan het Japanse fonetische systeem (dat syllabisch is), wat vaak grappige resultaten oplevert (verwarring ‘r’ en ‘l’ bijvoorbeeld).

Voor sommige van deze leenwoorden is een pasklare vertaling mogelijk, maar andere zijn neologismen waarvoor niet zomaar een equivalent bestaat in het Nederlands. We gaan eens kijken of jullie de betekenis van een paar van deze leenwoorden kunnen raden.

17. Wat betekent ‘botoru kiipu’?

- A. Het komt van de Engelse woorden *bottom* en *keep* en het betreft een nieuw soort stoel die de bilspijeren laat aanspannen zodat ze niet uit vorm raken.
- B. Het komt van de Engelse woorden *bottle* en *keep* en het betreft een systeem waarbij de barkeeper voor de klant een persoonlijke fles bijhoudt voor zijn volgende bezoek.

[het juiste antwoord is B Het komt van de Engelse woorden *bottle* en *keep* en het betreft een systeem waarbij de barkeeper voor de klant een persoonlijke fles bijhoudt voor zijn volgende bezoek.]

18. Wat betekent ‘haro waku’?

- A. Het komt van de Engelse woorden *hello* en *work* en het betreft een soort uitzendbureau
- B. Het komt van de Engelse woorden *hello* en *wok* en het betreft een wokrestaurant voor alleenstaanden

[het juiste antwoord is A Het komt van de Engelse woorden *hello* en *work* en het betreft een soort uitzendbureau]

19. Wat betekent ‘shiruba shiito’?

- A. Het komt van de Engelse woorden *silver* en *sheet* en het betreft aluminiumfolie.
- B. Het komt van de Engelse woorden *silver* en *seat* en het betreft een zitplaats in openbaar vervoer die voorbehouden is voor oudere mensen.

[het juiste antwoord is B Het komt van de Engelse woorden *silver* en *seat* en het betreft een zitplaats in openbaar vervoer die voorbehouden is voor oudere mensen.]

20. Wat betekent het woord 'taoruketto'?

- A. Het komt van de Engelse woorden *towel* en *blanket* en het betreft een dekentje voor de hete en vochtige zomermaanden dat lijkt op een grote handdoek.
- B. Het komt van de Engelse woorden *tower* en *basket* en het betreft een stoommandje dat je op een metalen framepje in een pan zet.

[het juiste antwoord is A Het komt van de Engelse woorden towel en blanket en het betreft een dekentje voor de hete en vochtige zomermaanden dat lijkt op een grote handdoek.]